

Cirkulære om

**Frivillige fratrædelsesordninger i
staten og folkekirken m.v.**

1995

Aftale af 15. juni 1995

Fmst. nr. **33/95**

Henvendelse om dette cirkulære rettes til
Finansministeriet, 4. Forhandlingskontor

Adresse:

Christiansborg Slotsplads 1
DK-1218 København K.
Telefon 33 92 33 33   Telefax 33 32 80 30

j.nr **95-6110-114**

PKAT

Yderligere eksemplarer af cirkulæret kan købes ved
henvendelse til Schultz Information, tf. 43 63 23 00

Pris **15,00**

15. juni 1995

CIRKULÆRE OM FRIVILLIGE FRATRÆDELSESORDNINGER I STATEN OG FOLKEKIRKEN M.V. (Til samtlige ministerier m.v.)

1. Indledning

Finansministeriet og Centralorganisationernes Fællesudvalg og Akademikernes Centralorganisation har den 15. juni 1995 indgået aftale om frivillige fratrædelsesordninger i staten og folkekirken m.v. Aftalen er optaget som bilag til cirkulæret.

2. Generelt om rammeaftalen om frivillig fratræden

Den centrale aftale om frivillig fratræden vil i den kommende to-års periode være rammen for eventuelle lokalaftaler om frivillig fratræden, hvor det er den lokale ledelse, der vurderer, om der skal etableres ordninger om frivillig fratræden for ansatte, der fylder 60 år senest 1 år efter lokalaftalens udløb.

Rammeaftalen giver hjemmel til indgåelse af lokale aftaler, der kan tilskynde til frivillig fratræden, hvor den lokale ledelse finder det hensigtsmæssigt at øge den naturlige afgang, fordi

- * personalereduktioner kan forudses at blive nødvendige, eller
- * hensynet til at rette op på en skæv aldersfordeling i særlige situationer

kan begrunde, at der aftales frivillige fratrædelsesordninger.

De lokale aftaler kan inden for rammeaftalens grænser tilpasses de konkrete lokale forhold.

Lokalaftalen kan – hvis det findes hensigtsmæssigt – begrænses til at gælde bestemte opgaveområder eller personalegrupper.

Når der via lokalaftaler tilbydes frivillige fratrædelsesordninger, kan ledelsen derimod ikke konkret bestemme, hvem blandt de over 60-årige, der skal fratræde.

Rammeaftalen giver mulighed for at tilbyde frivillig fratræden mere end en gang, men en medarbejder kan ikke i henhold til eventuel senere lokalaftale få et bedre tilbud end det, der følger af første tilbud.

Anciennitetsbetingelsen for at få fratrædelsesgodtgørelse er ansættelse "i staten" i modsætning til ansættelse ved institutionen, hvilket gælder for fratrædelsesgodtgørelse efter funktionærloven.

Som hidtil er det den lokale ledelse, der afgør, om rammeaftalen skal bruges.

Den enkelte institution/styrelse betaler som hidtil selv alle udgifter, der er forbundet med den lokale aftale, inden for gældende bevillinger.

Ved frivillig fratræden er det ikke en direkte forudsætning, at stillingen nedlægges, dvs. stillingen kan besættes med en anden medarbejder.

3. Personkreds

Lokalaftaler om fratrædelsesordninger kan omfatte grupper under centralorganisationernes forhandlingsret samt Akademikernes Centralorganisations overenskomstområde og kan som hidtil gælde for personer, som er fyldt 60 år eller fylder 60 år inden 1 år efter udløbet af lokalaftalen. Fratrædelsen kan ikke finde sted, før de pågældende er fyldt 60 år.

Følgende personalegrupper kan omfattes:

- tjenestemænd i staten og folkekirken
- overenskomstansatte i staten, folkekirken og statstilskudsberettigede institutioner

-
- tjenestemandslignende ansatte, der er ansat ved statstilskudsberettigede institutioner og er medlemmer af statsgaranterede pensionskasser
  - tjenestemandslignende ansatte i staten, folkekirken og ved tilskudsberettigede institutioner med forsikringsmæssige pensionsordninger
  - civilarbejdere i forsvaret og fastansatte håndværkere i DSB med tjenestemandspensionsrettigheder efter LKL § 22, stk. 11.

Ansatte omfattet af lokalaftalen kan opsigge stillingen betinget af, at fratræden kan ske på vilkår, som anført i lokalaftalen.

Tjenestemænd med tjenestefrihed uden løn er også omfattet af rammeaftalen.

4. Øvrige bemærkninger om lokalaftalen

Der kan indgås flere lokalaftaler i løbet af rammeaftalens gyldighedsperiode. Den ansatte skal være fratrådt sin stilling inden eller senest samtidig med, at lokalaftalen udløber.

Lokalaftalen kan maksimalt gælde i en periode på 8 måneder. Hvis aftalen gælder f.eks. i 8 måneder, kan interesserede melde sig lige indtil de 8 måneder udløb, idet fratræden som nævnt skal ske senest samtidig med, at lokalaftalen udløber.

Tjenestemænd m.fl., der ikke er fyldt 67 år, får beregnet et førtidspensionsfradrag efter gældende regler. Det betyder, at tjenestemænd, der går med lille fradrag og forpligter sig til at have maksimalt 200 timers erhvervsarbejde pr. år, derfor som hidtil hvert år skal indsende erklæring om erhvervsarbejdets omfang i det foregående år.

5. Lokal finansiering af fratrædelsesordningerne

Ministerier og styrelser har med rammeaftalen hjemmel til at indgå lokale aftaler om frivillige fratrædelsesordninger inden for mulighederne i rammeaftalen, som er godkendt af Finansudvalget.

Det enkelte ministerium, styrelse eller institution afholder selv inden for gældende bevillinger de udgifter, der følger af den lokale aftale. Det gælder også betaling for pensionsalderforbedringer for tjenestemænd m.fl.

Herved sikres den nødvendige sammenhæng mellem dispositionsret og ansvar.

På statstilskudsområder er det de enkelte tilskudsberettigede institutioner (skoler), der kan indgå aftale, og som afholder udgifterne forbundet hermed.

Indholdet af fratrædelsesordningerne bestemmes lokalt ved aftale.

Udgifter til rådighedsløn og ventepenge afholdes med 1/3 over de enkelte finanslovsparagraffer og resten over finanslovens § 36. Pensionsvæsenet.

6. Vedrørende de enkelte ydelser

- * Supplerende ydelse, fratrædelsesbeløb og ekstraordinær løn udbetales direkte af styrelsen til de pågældende personer.
- * Pensionsbidraget for overenskomstansatte indbetales af styrelsen til den overenskomstmæssige pensionsordning.
- * For ekstraordinær forhøjelse af pensionsalderen for tjenestemænd m.fl. skal der overføres et kapitalbeløb til finanslovens § 36. Pensionsvæsenet.

Størrelsen fremgår af bilag 1. Beløbet overføres til finanslovens § 36. Pensionsvæsenet, konto 36.12.31. Det vil eventuelt kunne af-

---

drages over 2 år, så det overføres til FL § 36 over de to kalenderår, der følger efter fratrædelsestidspunktet, efter nærmere drøftelse med Statens Regnskabsdirektorat.

- * Udbetaling af den supplerende ydelse ophører ved det 67. år.

De i aftalens § 4, stk. 3–4, anførte beløb for den supplerende ydelse gælder tilsvarende for fratrådte tjenestemænd, der modtager supplerende ydelser i henhold til tidligere rammeaftaler om frivillige fratrædelsesordninger.

- * Fratrædelsesbeløb efter rammeaftalens § 7 forfalder til betaling ved fratrædelsen, med mindre andet er aftalt lokalt.

Fratrædelsesbeløbet efter § 7 kan i visse tilfælde have indflydelse på, fra hvilket tidspunkt et medlem af en arbejdsløshedskasse kan overgå til efterløn. Det er vedkommende arbejdsløshedskasse, der som 1. instans træffer afgørelse om tidspunktet for overgang til efterløn. Den ansatte må derfor rette henvendelse til sin arbejdsløshedskasse for vejledning.

Regelgrundlaget er § 4 i Direktoratet for Arbejdsløshedsforsikringens bekendtgørelse nr. 1063 af 15. december 1994 om overgang til, udtræden af og genindtræden i efterlønsordningen.

En medarbejder, der som led i frivillig fratræden opsiges sin stilling til fratræden på et tidspunkt, der ligger så længe efter opsigelsens afgivelse, at arbejdsgiverens opsigelsesvarsel ville have været udløbet på fratrædelsestidspunktet – hvis det i stedet for havde været arbejdsgiveren, der havde opsagt medarbejderen fra stillingen – vil kunne overgå direkte fra beskæftigelse til efterløn.

Overgang til efterløn i tilslutning til frivillig fratræden kan være problematisk, hvis lokalaftalens gyldighedsperiode er kortere, end arbejdsgiverens opsigelsesvarsel i givet fald ville have været, eller hvis medarbejderen fratræder så tidligt i lokalaftalens gyldigheds-

periode, at arbejdsgiverens opsigelsesvarsel i givet fald ikke ville være udløbet på dette tidspunkt.

7. Specielt vedrørende statstilskudsområderne

På tilskudsområderne er det den enkelte institution, f.eks. skole, der beslutter, om aftalen skal anvendes, og som betaler udgifterne forbundet hermed.

Pensionsbidraget indbetales af institutionen/skolen til Statens Regnskabsdirektorat, der konterer det på finanslovens § 36. Samtidig med indbetalingen underrettes vedkommende statsgaranterede pensionskasse, der herefter har grundlag for at forhøje pensionsalderen.

8. Rammeaftalens ikrafttræden og ophør

Rammeaftalen har virkning fra 1. april 1995 og bortfalder uden opsigelse pr. 31. marts 1997.

Lokale aftaler, der er indgået forud for udløbsdatoen, har gyldighed efter deres indhold. Lokale aftaler kan ifølge rammeaftalen have virkning i op til 8 måneder, hvorfor den lokale aftales ophørstidspunkt kan ligge efter 31. marts 1997.

Rammeaftalen udgør en forsøgsordning, der er forudsat evalueret i 1996.

9. Ikrafttræden

Cirkulæret har virkning fra 1. april 1995. Samtidig ophæves Finansministeriets cirkulære af 11. april 1991 om frivillige fratrædelsesordninger for overenskomstansatte m.fl. i staten og folkekirken m.v. og for tjenestemænd i staten, folkeskolen og folkekirken (APD. nr. 27/91) og Finansministeriets cirkulære af 4. november 1993 om frivillige fratrædelsesordninger for

tjenestemænd, overenskomstansatte m.fl. i staten og folkekirken (APD. nr. 90/93).

Finansministeriet
Den 15. juni 1995

P.M.V.
E.B.
Lene Larsen

Styrelsens betaling til FL § 36 for tillægelse af ekstra pensionsalderår som led i frivillig fratræden efter rammeaftalen for 1995-97

Skalatrin	2 års forhøjelse kr.	1 års forhøjelse kr.	1 måneds forhøjelse kr.
7	78.766	39.383	3.282
8	80.207	40.103	3.342
9	81.927	40.963	3.414
10	83.448	41.724	3.477
11	85.011	42.505	3.542
12	86.617	43.309	3.609
13	88.267	44.134	3.678
14	89.963	44.982	3.748
15	91.705	45.852	3.821
16	88.521	44.260	3.688
17	84.016	42.008	3.501
18	79.386	39.693	3.308
19	74.809	37.404	3.117
20	69.922	34.961	2.913
21	68.182	34.091	2.841
22	69.503	34.751	2.896
23	70.860	35.430	2.953
24	72.255	36.127	3.011
25	73.688	36.844	3.070
26	75.160	37.580	3.132
27	74.815	37.408	3.117
28	76.059	38.030	3.169
29	77.337	38.668	3.222
30	78.650	39.325	3.277
31	79.999	39.999	3.333
32	81.385	40.693	3.391
33	82.809	41.405	3.450
34	83.886	41.943	3.495
35	85.390	42.695	3.558
36	86.935	43.467	3.622
37	88.522	44.261	3.688
38	90.326	45.163	3.764
39	92.036	46.018	3.835
40	93.480	46.740	3.895
41	95.285	47.643	3.970
42	96.999	48.500	4.042
43	98.906	49.453	4.121
44	100.865	50.432	4.203
45	102.878	51.439	4.287
46	104.946	52.473	4.373
47	109.254	54.627	4.552
48	115.846	57.923	4.827
49	125.804	62.902	5.242
50	138.206	69.103	5.759
51	153.319	76.660	6.388
52	168.301	84.151	7.013
53	187.311	93.656	7.805
54	207.701	103.851	8.654
55	231.054	115.527	9.627

15. juni 1995

AFTALE OM FRIVILLIGE FRATRÆDELSESORDNINGER I STATEN OG FOLKEKIRKEN M.V.

Kapitel 1. Indledning

§ 1. Rameaftalen omfatter tjenestemænd i staten og folkekirken, de ikke-tjenestemandsansatte nævnt i § 11 samt overenskomstansatte i staten og folkekirken m.v.

Stk. 2. Rameaftalen danner grundlag for indgåelse af lokale aftaler mellem den lokale ledelse og organisationsrepræsentanterne, idet det forudsættes, at centralorganisationerne delegerer aftaleretten til de lokale repræsentanter.

Stk. 3. Det overlades til de lokale aftalparter at udvælge, hvilke fratrædelsesydelse den lokale aftale skal indeholde, afstemt efter de lokale forhold.

Stk. 4. Aftalen anvendes i de situationer, hvor ledelsen vurderer, at personalereduktioner er eller forudses at blive nødvendige, og hvor det i den forbindelse vil være hensigtsmæssigt at fremme den frivillige fratræden. Hvis ledelsen vurderer, at det kan forudses, at personaletilpasninger kan blive nødvendige for at rette op på en skæv aldersfordeling, vil der i særlige tilfælde kunne indgås en aftale om frivillig fratræden.

§ 2. Den lokale aftale om fratrædelsesordning gælder i en periode på op til 8 måneder regnet fra den aftalte ikrafttrædelsesdato. Periodens længde fastlægges ved lokal aftale inden for denne ramme.

Stk. 2. Hvis en ansat er omfattet af en lokal aftale om frivillig fratræden, kan den pågældende ikke i henhold til en eventuel senere lokal aftale få et bedre tilbud, end det der følger af første tilbud.

Stk. 3. Hvis der melder sig et større antal til fratræden end forudsat, udpeger ledelsen efter samråd med tillidsrepræsentanten og efter drøftelse med de enkelte, hvem der konkret skal fratræde.

Personkreds

§ 3. Aftalen gælder for ansatte, der er fyldt 60 år inden den i § 2 fastlagte periodes udløb, og for ansatte, som i perioden søger afsked på grund af alder under forudsætning af, at de fylder 60 år inden 1 år efter udløbet af lokalaftalens gyldighedsperiode.

Stk. 2. Aftalen gælder ikke ansatte, der afskediges eller fratræder af andre grunde end aldersbetinget pension som f.eks. sygdom eller anden utilregnelig årsag.

Kapitel 2. Tjenestemænd over 60 år

Supplerende ydelse for 60–66 årige

§ 4. Der kan ydes tjenestemænd, der er omfattet af § 3, en tidsbegrænset ydelse som supplement til pensionen.

Stk. 2. Størrelsen af den i stk. 1 nævnte ydelse afhænger af tjenestemandens alder på fratrædelsestidspunktet. For deltidsansatte udbetales en ydelse, hvis størrelse reduceres i forhold til beskæftigelsens omfang.

Stk. 3. Der fastsættes følgende årlige beløb:

Alder på fratrædelsestidspunktet	Årlig størrelse af de supplerende ydelser		
	Skalatrín 1-20	Skalatrín 21-39	Skalatrín 40-53
60 år	17.021 kr.	22.340 kr.	27.659 kr.
61 år	16.170 kr.	21.489 kr.	26.808 kr.
62 år	15.319 kr.	20.638 kr.	25.957 kr.
63 år	14.468 kr.	19.787 kr.	25.106 kr.
64 år	13.617 kr.	18.936 kr.	24.255 kr.
65 år	12.766 kr.	18.085 kr.	23.404 kr.
66 år	11.915 kr.	17.234 kr.	22.553 kr.

Stk. 4. De i stk. 3 nævnte beløb procentreguleres pr. 1. januar 1996 med 1,08 pct. Pr. 1. januar 1997 udgør procentreguleringen 2,18 pct.

Ekstraordinær pensionsalder eller fratrædelsesbeløb for 60-66 årige

§ 5. De i § 3 nævnte tjenestemænd kan endvidere tillægges 2 års ekstraordinær pensionsalder. Ingen tjenestemænd kan dog opnå mere end 37 års pensionsalder.

Stk. 2. I særlige tilfælde kan der tillægges 4 års ekstraordinær pensionsalder, dog maksimalt for perioden fra fratrædelsen til det fyldte 70. år.

Stk. 3. I stedet for tillæggelse af 4 års pensionsalder efter stk. 2 kan ministerier og styrelser mv. udbetale tjenestemanden et fratrædelsesbeløb, der maksimalt kan udgøre 6 måneders løn.

Stk. 4. Udbetales der fratrædelsesbeløb på indtil 6 måneders løn, kan der højst tillægges pågældende 2 års ekstraordinær pensionsalder.

Stk. 5. Udbetales der fratrædelsesbeløb på indtil 3 måneders løn, kan der højst tillægges pågældende 3 års ekstraordinær pensionsalder.

Stk. 6. Fratrædelsesbeløb beregnes på samme måde som løn under sygdom. Der beregnes ikke særlig feriegodtgørelse af fratrædelsesbeløbet.

67–69 årige

§ 6. Der kan ydes en særlig fratrædelsesgodtgørelse til tjenestemænd, der

- 1) er fyldt 67 år eller fylder 67 år i den periode, hvor lokalaftalen er gyldig, og som
- 2) opsiges deres stilling til fratræden senest med udgangen af den periode, hvor lokalaftalen har gyldighed.

Stk. 2. Godtgørelsen efter stk. 1, udgør mellem 1/12 og 1/9 af lønnen på fratrædelsestidspunktet for det antal måneder, der ved fratrædelsen er tilbage indtil udgangen af den måned, hvor den pågældende fylder 70 år.

Stk. 3. Den i stk. 1 nævnte fratrædelsesgodtgørelse udbetales på én gang ved fratrædelsen. Vedrørende beregning af godtgørelsens størrelse henvises til § 7, stk. 4.

Kapitel 3. Ikke-tjenestemænd over 60 år

Fratrædelsesbeløb for 60–66 årige

§ 7. Der kan ydes et fratrædelsesbeløb (en godtgørelse) til ansatte,

- 1) der har været uafbrudt beskæftiget i staten eller folkekirken i 12, 15 eller 18 år, og
- 2) som i den periode, lokalaftalen løber, selv opsiges deres stilling eller bliver opsagt fra deres stilling til fratræden senest ved udløbet af lokalaftalens gyldighedsperiode.

Stk. 2. Fratrædelsesbeløbet (godtgørelsen), der ydes uanset, om medarbejderen ved fratræden vil oppebære pension fra en pensionsordning, som staten har bidraget til, eller folkepension, udgør et beløb svarende til:

- 1 måneders løn efter 12 års uafbrudt beskæftigelse,
- 2 måneders løn efter 15 års uafbrudt beskæftigelse, og
- 3 måneders løn efter 18 års uafbrudt beskæftigelse.

Stk. 3. I særlige tilfælde kan der ydes fratrædelsesbeløb (en godtgørelse) som beskrevet i stk. 1 og 2, men efter 9, 12 eller 15 års uafbrudt beskæftigelse i staten eller folkekirken, og med beløb svarende til:

2 måneders løn efter 9 års uafbrudt beskæftigelse,
4 måneders løn efter 12 års uafbrudt beskæftigelse, og
6 måneders løn efter 15 års uafbrudt beskæftigelse.

Stk. 4. Den i stk. 1, 2 og 3 nævnte godtgørelse beregnes på samme måde som løn under sygdom. Der indbetales ikke egetpensionsbidrag og arbejdsgivers pensionsbidrag af godtgørelsen, ligesom der ikke betales feriepenge/særlig feriegodtgørelse af fratrædelsesbeløbet.

Stk. 5. I godtgørelsen modregnes eventuel fratrædelsesgodtgørelse efter funktionærlovens § 2A eller regler svarende hertil.

Tjenestefrihed inden fratræden for 60–66 årige

§ 8. En medarbejders anmodning om at kunne fratræde sin stilling, således at vedkommende oppebærer sædvanlig løn i en tjenestefrihedsperiode af indtil 7 måneders varighed – umiddelbart forud for fratrædelsestidspunktet – kan imødekommes. Der kan ikke gives tjenestefrihed i tiden efter udløbet af lokalaftalens gyldighedsperiode.

Stk. 2. Tilgodehavende ferie forudsættes i videst muligt omfang afholdt i tjenestefrihedsperioden.

Ekstraordinær pensionsbidragsindbetaling for 60–66 årige

§ 9. Alternativt til §§ 7 og 8 kan der for medarbejdere, der i henhold til overenskomst eller aftale med arbejdsgiveren er omfattet af en pensionsordning, foretages ekstraordinær pensionsbidragsindbetaling.

Stk. 2. Der indbetales i henhold til stk. 1 2 års ekstraordinær pensionsbidrag til pensionsordningen (såvel egetbidrag som arbejdsgiverbidrag), dog mindst 24 pct. af den pensionsgivende årsløn på fratrædelsestidspunktet.

Stk. 3. I særlige tilfælde kan der indbetales maksimalt 4 års ekstraordinært pensionsbidrag, maks. 48 pct., henholdsvis 60 pct. på områder, hvor det samlede pensionsbidrag er 15 pct. af lønnen.

Stk. 4. De i stk. 2 nævnte ekstraordinære pensionsbidrag indbetales én gang for alle og udregnes på grundlag af bidraget i den sidste normale lønudbetaling inden fratrædelsen.

Stk. 5. Der kan i henhold til stk. 2 og 3 maksimalt ydes pensionsbidrag for perioden fra fratrædelsen til det fyldte 70. år.

67–69 årige

§ 10. Der kan ydes en særlig fratrædelsesgodtgørelse til ansatte, der

- 1) er fyldt 67 år eller fylder 67 år i den periode, hvor lokalaftalen er gyldig, og som
- 2) opsiges deres stilling til fratræden senest med udgangen af den periode, hvor lokalaftalen har gyldighed.

Stk. 2. Godtgørelsen udgør mellem 1/12 og 1/9 af nettolønnen på fratrædelsestidspunktet for det antal måneder, der er tilbage til den pågældendes 70. år.

Stk. 3. Den i stk. 1 nævnte fratrædelsesgodtgørelse udbetales én gang ved fratrædelsen. Vedrørende beregning af godtgørelsen henvises til § 7, stk. 4.

Særligt om ikke-tjenestemænd med tjenestemandspensionsrettigheder

§ 11. For tjenestemandslignende ansatte ved tilskudsinstitutionerne, der er medlemmer af statsgaranterede pensionskasser, kan bestemmelserne i § 5 anvendes. Vedkommende pensionskasses bestyrelse orienteres om lokalaftalen og dens indhold.

Stk. 2. Bestemmelsen i § 5 kan ligeledes anvendes for civilarbejdere i forsvaret og fastansatte håndværkere i DSB med tjenestemandspensionsret i henhold til LKL § 22, stk. 11.

Stk. 3. Som alternativ til stk. 1 og 2 kan i stedet anvendes bestemmelserne i §§ 7 og 8 for disse tjenestemandslignende ansatte.

Stk. 4. For 67–69 årige kan bestemmelsen i § 10 anvendes.

Kapitel 4. Ikrafttræden og ophør

§ 12. Aftalen har virkning fra 1. april 1995 og bortfalder uden opsigelse pr. 31. marts 1997.

Stk. 2. Lokalaftaler, der er indgået forud for udløbsdatoen, har gyldighed efter deres indhold.

København, den 15. juni 1995

Statsansattes Kartel
Ove Hygum

Finansministeriet
P.M.V.
E.B.
Lene Larsen

Statstjenestemændenes
Centralorganisation II
Bjørn Wikkelsøe Jensen

Lærernes Centralorganisation
Anni Herfort Andersen

Overenskomstansattes Centralorganisation
Finn Busse Jensen

Akademikernes Centralorganisation
Søren Vang Rasmussen